

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

371.18

Hely

Idő

"1914"

Személy

Helyszám

Szerző Kovács L.

Cím Tanítónő-nyomorúság.

Forrás: Magyarország.

Bp.

1914 V/22

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Tanítónő-nyomorúság

Özönlés a tanítói pályára. — Óraadók inség — Szervezetlenség — munkátlanóság

(Saját tudósítónktól.) Az idei gazdasági válság inségeinek borzalmas tömegét óriás számban szaporították maguk a kenyérlétközők is. Különösen a gazdasági krízis nélkül uralkodó tanítónőnyomorúság hatalmasodott el, úgy hogy ezrekre rug a kenyérlétküli pedagógusok száma. Az óra-adók insége napról-napra ijesztően növekszik és fájdalommal nem tudnak módot találni a terjeszkedő nyomorúság meggátlására. Az állam még mindig nem gondoskodott arról, hogy egészséges módosítással megszorítsa a tanítóonképzést.

Igy a tanítónők ezrei diplomával zsebükben állás nélkül óra-adásokból tengetik nyomorúságos életüket. És örülnek, hogy legalább órák adásáig jutottak. Mert a legtöbbje cselédsorban mint pesztonka vagy legjobb esetben mint nevelőnő keresi meg a kenyerét s aki még ehhez sem tud hozzájutni, — az élet homályos utjain isten tudja, miből tartja el magát.

Az idén a tanítónők szervezkedni akartak. Különböző intézetek és tanügyi lapok fölcsózták az óraadó tanítókat erkölcsi testületbe való tömörülésre. A végső elkeseredés, a nyomor valósággal fásulttá tette a szerencsétleneket és nem tudják átérezni a szervezkedés nagy fontosságát.

Felkerestük ez ügyben a „Mária Dorothea” egyesület igazgatónőjét, aki az alábbiakban

világította meg az elhatalmasodó tanítónőnyomort:

A magántanítónők proletariátusa évről-évre megdöbbenően emelkedik ugyannyira, hogy már-már inségesek társadalmának lehet elnevezni az óraadó tanítónők zömét. Nyomorukimondhatatlan s ha valamiképpen az illetékekörök nem igyekeznek ezeken a viszonyokon változtatni, úgy a legsúlyosabb következmények várhatók. Ez állapotnak főoka a tulprodukción gyökerezdik. A másik ok pedig az iskolák elszaporodásában rejlik. Ma már keveseknek a családoknak a száma, amelyek otthon tanítatják gyermekeiket. De bármennyi szaporodnak is az iskolák, mégis megközelítőleg sem bírnak kenyeret adni a tanerők és tanerőnők, sőt természetesen inkább az óraadás lehetőségét is elveszik a szerencsétlenségtől. Tehát bátran ki lehet mondani, hogy huszhuszonöt tanerőre a legjobb esetben csak egy család esik, amely gyermekét magánutó akarja taníttatni.

A „privát” tanítónők nyomorát nagyban növeli még a nyelvismeret hiánya. A családok megkivánják, hogy a házitanító idegen nyelvekre is tanítsa csemetéiket, — ha erre az nem képes, külön nyelvtanítót fogadnak s természetesen, — jóval kevesebb honoráriumot nyújtanak a tantárgyak óraadójának. Az óradíjak amugy sem fényesek, — jóval érdemen aluliak s éppen a tulprodukción miatt a magántanítóknak bele kell nyugodni.

Az idei gazdasági válságnak ez irányban pusztításairól még beszélni sem lehet anélkül, hogy egész valójában meg ne döbbenjen az ember. Az idén a kereslet még ijesztőbb aránytalanságot mutat fel a kínálattal szemben, mint az előző esztendőben.

A bajok természetében rejlik, hogy a tanítónők helyzetének megjavítása ugyszólván abszolútum lehetetlen. Ettől eltekintve nincs külön szervezetük, hogy legalább részben ez a

erkölcsi tömörülésük enyhítené a súlyos viszonyokat. Ha a jelenlegi állapotok nem enyhülnek, ismétlem, a legborzasztóbbakat várhatjuk. A közhangulat most a tanítónők társadalmában odairányul, hogy meg kell szorítani a tanítóonképzést. Szerintem nincs és nem is lehet más mód a helyzet megjavítására, mint lehetőleg megnehezíteni a tanítónői pályára való özönlést. Azonkívül egy liberálisabb törekvéssel meg kell szeretetni a leányokkal a munkát s bele kell nevelni az egyéb pályára iránti becsület, valamint oda kell hatni, hogy minél több kereső lehetőséget felszabadítsanak a nő előtt. Ha ilyen irányban fognak hozzá a bajok restaurálásához, kétségtelenül meglesz az eredmény is.

Mi, amennyiben módunkban áll, igyekszünk enyhíteni ezeken a türehtetlen helyzeteken. Allásközvetítőket tartunk fel, amelyekben, sajnos, az idén nagyon is csökkent az eredmény. Kevesebbet tudunk elhelyezni, mint az előző években s így már a mi otthonunkban is megállapíthatjuk a tarthatatlan viszonyokat. Mindezekből megállapíthatjuk, hogy a tanítónői pálya nem egyéb szellemi proletariátusnál, s részéről mindenkit lebeszélnek arról, hogy képesítésével ezt a nyomort növelje.

Balázsné Rác Stefánia iskolaigazgatónő a következőket mondta munkatársunknak:

— Talán sehol sem érvényesül annyira az az emberi nyomorúságot oly élénken esztelődő mondása Madáchnak, hogy: „sok az eszkimó, kevés a főka”, — mint éppen a tanítói pályán. Az oka ennek a tulprodukciónak többféle s szerintem összefügg a feminista törekvésekkel, amennyiben a nő is ki akarja venni részét a kenyérkereső munkából, hogy mint kenyérkereső individuum, ne legyen kénytelen mások nyakán élni és várni, amíg a mesebeli várur felébreszti álmódozásából és feleségül veszi.

Természetesen a gazdasági viszonyok rosszabbodása is hozzájárul a tanítónők inségéhez; noha a nagy átlagnak különben sem volt soha valami fényes helyzete.

Hogy éppen a tanítónői pályára tódulnak, annak az az oka, hogy aránylag nagyon rövid idő alatt végezhetik el tanulmányaikat, másrészt a foglalkozás is legközelebb áll a női lélek sajátos természetéhez. Azután még valami: sok nőnek a kicsinyes és téves felfogása, mely szerint a tisztviselőnői és általában a kereskedelmi és ipari pályákat lenézik, nem tartják *comme il faut* foglalkozásnak, jöllehet ez aránylag sokkal többet jelent anyagilag. Természetes folyamánya ennek a tulprodukciónak, hogy állami vagy fővárosi tanítói állásokhoz a diplomásoknak csak a legkisebb része jut és így kénytelenek órák adásával tengetni amugy is nagyon szerény igényekre lefokozott életüket. És ezek a privát óraadások milyen keservesek pedig! A fölkinált honoráriumok oly égbekiáltóan csekélyek, hogy azok a szegény tanítónők, akik tisztességesen, a kenyérkeresetükből akarnak megélni, *kénytelenek a napnak legalább tizennégy órájában dolgozni.* Az már ideális állapot, ha valaki két koronát kap egy órára, mert a legnagyobb része egész délután eladja magát havi husz-harminc koronáért. Egy katonatiszt árvája például nyolc esztendeig antichambrirozott a városháza előszobáiban, míg végre kivitt legalább annyit, hogy tanítónői oklevelével a napközi otthonban tudott álláshoz jutni, napi négy korona honoráriummal. *Addig is kénytelen volt gyermekek mellé dadának elmenni, hogy megélhessen.* És így van a tanítónők kilencven százalékával! Számítlan *intelligens nő cselédsorban, — vagy még rosszabb formában, — keresi meg a kenyerét.*

Természetesen ezeken az áldatlan viszonyokon csakis *szervezkedéssel lehet segíteni,* de csodálatosképpen, *ez az egészséges és kívánatos indítvány mindig meddő maradt.* Éppen az uralkodó óriás nyomor miatt hiányzik az ő társadalmukban az egyetértés és ez késlelteti a szervezésüket. Még van egy eshetőség a tanítónők nyomorának meggátolására: meg kell szorítani a tanítónőképzést. Valamiképpen az újabb törvények szerint már csökkentették is az erre a pályára való özlést, amennyiben magánvizsgákat most már képezdékben nem lehet tenni, mint régente. Csak egy évben egyszer lehet egy vizsgát letenni s ez bizony, hála Istennek, soknak a kedvét szegte.

A magániskolák némileg mégis segítenek a tanítónőkön, amennyiben jó fizetéssel alkalmazzák őket. Azonkívül a magániskolákban kötelező az állami nyugdíjintézetbe való belépés s így ezeknek a tanítónőknek legalább a jövőjük biztosítva van. A többi kénytelen jövőjét vagy a férjhezmenésre bazirozni, vagy egyéb megoldást találni, mert különben egész életük küszködésének eredménye nyugdíj hijján bizony rettenetesen nyomoruságos öregséget biztosít nekik, — nyugalom helyett.

Kovács Lydia.